

Procedura de înstrăinare a autovehiculelor. Ce măsuri trebuie să luăm în calitate de vânzători în cazul vânzării autovehiculelor ?

Av. Dragoș Stoenac
Baroul Dolj

Abstract

One of the most common situations we face is the sale or purchase of an auto vehicle. The law problem we face is the same, whether it's a car, a motorcycle or any other auto vehicle that is subject to the registration procedure. This article aims to analyze the steps that a diligent seller must follow to ensure he will not face unpleasant situations because of the buyers who turn out to be in bad faith.

Una dintre cele mai des întâlnite situații de care ne lovim este vânzarea sau achiziționarea unui autovehicul. Problema de drept întâlnită este aceeași, fie că este vorba despre un autoturism, o motocicletă sau orice alt autovehicul care este supus procedurilor de înmatriculare. Articolul își propune să analizeze pașii pe care trebuie să îi urmeze un vânzător diligent pentru a se asigura că nu se va confrunța cu situații neplăcute pe viitor din cauza cumpărătorilor care se dovedesc a fi de rea-credință. Articolul are în vedere prevederile legale în vigoare la data de 20 iunie 2019. Pentru a evita situațiile neplăcute în care vânzătorul, în calitate de fost proprietar, continuă să primească amenzi înregistrate pe fostul său autovehicul, acesta trebuie să urmeze o serie de pași.

Înainte de a analiza efectiv măsurile pe care trebuie să le ia un vânzător diligent, trebuie să prezentăm pe scurt ce presupune din punct de vedere juridic vânzarea unui autovehicul.

Pentru început, fie că este vorba despre un raport juridic între persoane fizice sau persoane juridice, trebuie să existe un act translativ de proprietate. Cea mai des întâlnită formă pentru acest act este contractul de vânzare-cumpărare.

La nivelul fiecărui organ fiscal pot exista contracte de vânzare-cumpărare care îmbracă o formă standard. Nu este obligatoriu ca părțile să opteze pentru această formă tipizată a contractelor de vânzare-cumpărare. Potrivit dispozițiilor art. 1169 Cod Civil: *părțile sunt libere să încheie orice contracte și să determine conținutul acestora, în limitele impuse de lege, de ordinea publică și de bunele moravuri*. Din această perspectivă, orice contract de vânzare-cumpărare, indiferent de formă, este valabil în condițiile impuse de lege.

Cu ajutorul contractului de vânzare-cumpărare, vânzătorul urmează să radieze din evidențele fiscale autovehiculul, iar cumpărătorul urmează să parcurgă procedura de înmatriculare pentru a transcrie autovehiculul pe numele său.

Procedura de vânzare a autovehiculului implică următoarele:

Contractul de vânzare-cumpărare trebuie încheiat în 5 exemplare. Toate aceste 5 exemplare vor fi înregistrate la organul fiscal în raza căruia își are domiciliul vânzătorul pentru a primi o viză care atestă că vânzătorul nu figurează cu datorii către bugetul local (această viză suplinește certificatul de atestare fiscală. Se poate opta pentru eliberarea unui certificat de atestare fiscală în schimbul vizei. Acest certificat are o valabilitate de 30 de zile). Organul fiscal competent este organul din cadrul primăriei responsabil cu colectarea taxelor și impozitelor datorate bugetelor locale.

Dintre aceste 5 exemplare ale contractului (vizate de organul fiscal, după caz), vânzătorul primește un exemplar ca dovadă a transmiterii dreptului de proprietate. Cumpărătorul urmează a primi 4 exemplare. Dintre aceste 4 exemplare, un exemplar va rămâne înregistrat la organul fiscal al vânzătorului, un exemplar va rămâne înregistrat la organul fiscal al cumpărătorului, un exemplar va rămâne în posesia cumpărătorului ca dovadă a încheierii contractului, iar ultimul exemplar va rămâne înregistrat la serviciul de evidență a autovehiculelor înmatriculate în raza căruia își are domiciliul cumpărătorului.

De pildă, pentru Municipiul Craiova, organul fiscal competent este reprezentat de Direcția Impozite și Taxe Locale din cadrul Primăriei Municipiului Craiova, iar organul teritorial competent pentru înmatricularea autovehiculelor este reprezentat de Serviciul Public Comunitar Regim Permise de Conducere și Înmatriculare a Vehiculelor Dolj.

Pe lângă cele 5 exemplare ale contractului de vânzare-cumpărare, mai sunt necesare și copii ale actelor de identitate ale părților (respectiv copii ale documentelor de înregistrare pentru persoanele juridice), actele de identificare ale autovehiculului (certificat de înmatriculare și cartea de identitate), dovada achitării contravalorii plăcuțelor de înmatriculare (după caz, dacă acestea urmează a fi schimbate), dovada achitării contravalorii emiterii unui nou certificat de înmatriculare (în prezent este de 37 lei), asigurare pentru răspundere auto civilă valabilă, dovada efectuării inspecției tehnice periodice, cererea solicitantului (pe care o va completa cumpărătorul).

Toate aceste documente sunt valabile exclusiv pentru un autoturism achiziționat din Uniunea Europeană care a mai fost înmatriculat anterior.

Procedura ce trebuie urmată pentru înmatricularea unui autovehicul este prevăzută de Ordinul M.A.I. 1501/2006. Din nefericire, acest act normativ nu a fost coroborat cu dispozițiile Ordonanței de Urgență nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, iar în prezent, există o contradicție între drepturile și obligațiile părților (vânzător și cumpărător) între art. 11 din OUG 195/2002 și art. 8, 24 și 25 din O.M.A.I. 1501/2006.

În acest sens, art. 24 și 25 din O.M.A.I. 1501/2006, prevăd obligația vânzătorului în calitate de fost proprietar, de a solicita radierea din circulație în termen de 30 de zile a vehiculelor în cazul *trecerii vehiculului înregistrat în proprietatea altei persoane.* (art. 24 alin. 2 lit. d) din O.M.A.I. 1501/2006).

Radierea se face pe baza depunerii certificatului de înmatriculare sau de înregistrare și a plăcuțelor cu număr de înmatriculare ori de înregistrare, după caz, a cărții de identitate a vehiculului (doar pentru vehiculele înmatriculate după 1 iulie 1993), a fișei de înmatriculare cu viza organului fiscal competent al autorității administrației publice locale, stabilită potrivit legii, ori a certificatului de atestare fiscală, precum și a documentelor care atestă faptul că a intervenit una dintre situațiile prevăzute la art. 24 alin. (1)-(4). – art. 25 alin. 1 din același act normativ.

Există contradicții inclusiv între art. 24, 25 și art. 8 din O.M.A.I. 1501/2006.

Deși art. 24-25 prevăd în sarcina vânzătorului obligația de radiere prin depunerea certificatului de înmatriculare și a plăcuțelor cu numărul de înregistrare, precum și a cărții de identitate a vehiculului, art. 8 din același act normativ, prevede că *transcrierea transmiterii dreptului de proprietate asupra unui vehicul se efectuează în baza următoarelor documente: cererea noului proprietar, cartea de identitate a vehiculului, în original și copie, certificatului de înmatriculare în care acesta a înscris transmiterea dreptului de proprietate, plăcuțele cu numărul de înmatriculare, dacă noul proprietar are domiciliul, reședința sau sediul pe raza altui județ decât al fostului proprietar...*

Se observă așadar că o parte din actele necesare radierii îi sunt totodată necesare, în original, noului proprietar în vederea transcrierii dreptului de proprietate.

Din această perspectivă, vânzătorii s-au lovit de situația în care deși au înstrăinat autovehiculul, nu au reușit să îl radieze din circulație din cauza lipsei documentelor în original, iar ulterior au fost sancționați contravențional pentru fapte săvârșite pe drumurile publice de către noii proprietari din cauză că aceștia din urmă nu au transcris autovehiculul pe numele lor.

Conform dispozițiilor art. 1686 Cod civil: “(1) *Obligația de a preda bunul se întinde și la accesoriile sale, precum și la tot ce este destinat folosinței sale perpetue.*

(2) *Vânzătorul este, de asemenea, obligat să predea titlurile și documentele privitoare la proprietatea sau folosința bunului.*”

Potrivit art. 1674 Cod civil: “*Cu excepția cazurilor prevăzute de lege ori dacă din voința părților nu rezultă contrariul, proprietatea se strămută de drept cumpărătorului din momentul încheierii contractului, chiar dacă bunul nu a fost predat ori prețul nu a fost plătit încă.*”

În ceea ce privește dispozițiile art. 11 din OUG 195/2002, acestea au fost actualizate prin Ordonanța 14/2017 în sprijinul vânzătorilor care se confruntau cu situația amenzilor ce continuau să vină pe numele lor din cauza relei-credințe a cumpărătorilor.

Astfel, printre dispozițiile art. 11, se prevăd următoarele:

Proprietarii de vehicule sau deținătorii mandatați ai acestora sunt obligați să le înmatriculeze sau să le înregistreze, după caz, înainte de a le pune în circulație, conform prevederilor legale.

Înmatricularea vehiculelor este continuă, de la admiterea în circulație până la scoaterea definitivă din circulație a unui vehicul din categoria celor supuse acestei condiții, potrivit prevederilor prezentei ordonanțe de urgență, și presupune următoarele operațiuni:

a) înscrierea în evidențele autorităților competente, potrivit legii, a dobândirii dreptului de proprietate asupra unui vehicul de către primul proprietar;

b) transcrierea în evidențele autorităților competente, potrivit legii, a tuturor transmiterilor ulterioare ale dreptului de proprietate asupra unui vehicul.

*În cazul transmiterii dreptului de proprietate asupra unui vehicul, datele noului proprietar se înscriu în Registrul național de evidență a permiselor de conducere și a vehiculelor înmatriculate constituit de Direcția Regim Permise de Conducere și Înmatriculare a Vehiculelor simultan cu menționarea încetării calității de titular al înmatriculării a fostului proprietar. **Pentru realizarea acestei operațiuni, noul proprietar este obligat să solicite autorității competente de înmatriculare transcrierea transmiterii dreptului de proprietate, în termen de 90 de zile de la data dobândirii dreptului de proprietate asupra vehiculului.***

Tot pentru a veni în sprijinul foștilor proprietari, legiuitorul a prevăzut obligația în sarcina organului fiscal care operează scoaterea vehiculului din evidența fiscală a fostului proprietar, să notifice înstrăinarea acestuia în termen de 5 zile, autorităților competente de înmatriculare. Termenul pentru a efectua mențiunea înstrăinării autovehiculului de către autoritatea competentă de înmatriculare este de 30 de zile.

În situația în care noul proprietar nu solicită transcrierea transmiterii dreptului de proprietate în termenul prevăzut la alin. (4) – art. 11 din OUG 195/2002, înmatricularea vehiculului se suspendă de drept până la data transcrierii transmiterii dreptului de proprietate

Cu toate acestea, deși există contradicții inclusiv între termenele de înmatriculare și radiere (90 de zile și respectiv 30 de zile), vânzătorii nu sunt scutiți de orice obligație în cadrul procedurii de înstrăinare a autovehiculelor.

Pentru a putea beneficia de protecția oferită de art. 11 din OUG 195/2002, vânzătorul trebuie să efectueze următoarele demersuri:

La momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare, va menționa pe spatele certificatului de înmatriculare al vehiculului, numele, prenumele cumpărătorului, precum și data înstrăinării și va semna la rubrica *înstrăinat către...*

Ulterior, va merge cu cele 5 exemplare ale contractului de vânzare-cumpărare la organul fiscal competent pentru a fi luate în evidență și a dispune radierea din evidențele fiscale a autovehiculului. Odată cu această înregistrare, contractul va primi dată certă în sensul art. 278 alin. 1 pct. 3 Cod procedură civilă.

Trebuie făcută distincția în acest sens între contractele de vânzare-cumpărare încheiate sub semnătură privată care primesc dată certă prin înregistrarea în registrele autorităților publice și

contractele încheiate în formă autentică sau care au primit dată certă (de pildă atestarea conținutului, identității părților și a datei conform art. 3 alin. 1 lit. c) din Legea nr. 51/1995).

Este recomandat ca vânzătorul să oprească copii de pe toate actele autovehiculului.

Mențiunile efectuate pe spatele certificatului de înmatriculare pot conduce la sancționarea noului proprietar în cazul în care acesta este depistat în trafic de organele de control și nu a preschimbato certificatul de înmatriculare potrivit dispozițiilor legale.

Conform dispozițiilor art. 1675 Cod civil: „*În cazurile anume prevăzute de lege, vânzarea nu poate fi opusă terților decât după îndeplinirea formalităților de publicitate respective.*”.

În acest sens, art. 101 alin. 1 pct. 4 din OUG 195/2002, prevăd: *constituie contravenții și se sancționează cu amenda prevăzută în clasa a III-a de sancțiuni următoarele fapte săvârșite de persoane fizice: neîndeplinirea obligațiilor de preschimbare a certificatului de înmatriculare sau de înregistrare a autovehiculului și tractorului agricol sau forestier ori remorcii în cazurile prevăzute de lege.*

În această situație, certificatul de înmatriculare urmează a fi reținut potrivit dispozițiilor art. 112 alin. 1 lit. t) din OUG 195/2002.

În măsura în care vânzătorul nu radiază din evidențele fiscale autovehiculul, contractul încheiat sub semnătură privată nu va dobândi dată certă și de asemenea, organul fiscal care efectuează radierea fiscală nu va putea transmite către autoritățile responsabile cu înmatricularea, datele noului proprietar, vânzătorul fiind în culpă pentru situația creată.

Pentru contractele încheiate înainte de intrarea în vigoare a modificărilor art. 11 din OUG 195/2002, respectiv anterior datei de 23 august 2017, vânzătorii în calitate de foști proprietari nu aveau la dispoziție decât calea unei acțiuni în justiție având ca obiect *obligație de a face*, prin care să solicite instanței de judecată să dispună obligarea cumpărătorului să dispună transcrierea autovehiculului pe numele său.

Chiar dacă unii vânzători au efectuat demersuri la autoritățile responsabile cu înmatricularea vehiculelor, aceștia au primit răspunsuri conform cărora, deși s-a efectuat mențiunea transmiterii dreptului de proprietate, aceasta nu produce efectele prevăzute de art. 8 din O.M.A.I. 1501/2006.

Au existat numeroase situații în practică în care organele de control, au aplicat sancțiuni contravenționale foștilor proprietari întrucât la interogarea bazei de date electronice au constatat că aceștia figurau în continuare ca fiind proprietari ai vehiculelor în cauză.

O situație identică o regăsim tranșată cu putere de lucru judecat în Sentința Civilă nr. 5823 din 15.05.2019 pronunțată de Judecătoria Craiova.

Scurt istoric al speței

Societatea T.I. a fost sancționată contravențional de Poliția Locală Craiova pentru că nu a afișat la loc vizibil vinieta de parcare obligatorie pentru Municipiul Craiova conform H.C.L. 31/2017.

Deși vânzătoarea a înstrăinat autovehiculul cu aproximativ 1 an anterior sancționării și a efectuat demersuri privind radierea din evidențele fiscale precum și efectuarea mențiunii în registrul electronic al autovehiculelor înmatriculate, la interogarea bazei de date, Poliția Locală a constatat că această societate figurează în continuare înscrisă ca fiind proprietară.

Împotriva procesului-verbal de contravenție, societatea T.I. a formulat plângere contravențională, iar intimata Poliția Locală a invocat dispozițiile art. 24-25 din O.M.A.I. 1501/2006 potrivit cărora, vânzătoarea avea obligația de a radia efectiv din circulație autovehiculul în termen de 30 de zile de la data înstrăinării.

Suntem astfel în prezența situației expuse anterior, unde există o neconcordanță între textele de lege.

Prin Sentința Civilă nr. 5823 din 15.05.2019, Judecătoria Craiova a admis plângerea contravențională, a dispus anularea procesului-verbal și exonerarea petentei de la plata amenzii, reținând următoarele:

Contractul de vânzare-cumpărare a vehiculului depus la dosar a dobândit dată certă de la

data scoaterii din evidență a mijlocului de transport de către organul fiscal competent potrivit art. 278 alin. 1 pct. 3 C.p.c.

De asemenea, instanța a analizat contradicțiile dintre textele de lege prevăzute în O.M.A.I. 1501/2006 și OUG 195/2002 și a constatat că *dispozițiile art. 24 alin. 2 lit. d) din O.M.A.I. 1501/2006 privind procedura înmatriculării, invocate de intimată nu au fost corelate cu modificările operate în textul OUG 195/2002, act normativ cu forță juridică superioară.*

Așadar, nu petenta este cea care avea obligația legală de a efectua demersurile necesare pentru transcrierea transmiterii dreptului de proprietate în baza de date consultată de intimată.

Pentru a evita aceste situații neplăcute, se impune ca vânzătorii să manifeste un nivel minim de diligență, dar și o modificare a actelor normative invocate pentru a fi corelate corespunzător.